אלא אמר רב אשי שאני קונמות דכי קדושת הגוף דמי. שהרי הן כקדושת המזבח דכי היכי דקדשי מזבח אין להם פדיון כך אין פדיון לקונם שיהא מותר למי שנאסר עליו וכיון דקונם קדושת הגוף הוא מפקיע מידי שעבוד שהיא משועבדת לבעל וחייל ומשום הכי פסק שמואל כרבי יוחנן בן נורי אע"ג דסבירא ליה לשמואל דאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם משום דידי אשה איתנהו בעולם ומציא מקדשא להו בקונם שהוא מפקיע מידי שעבוד. ולקמיה פריך אם כן מאי איריא שמא יגרשנה הא מהשתא חייל הקדש: **דאמר רבא הקדש.** כגון עשה שורו אפותיקי לבעל חובו והקדישו אחר כך למזבח מפקיע אותו הקדש שעבוד המלוה וגובה חובו ממקום אחר והוא כשר לקרבן ולא הוי גזל כיון דלא הוה קני ליה אלא לגובייא בעלמא. ודוקא קדושת הגוף אבל קדושת דמים לבדק הבית לא מפקעא שעבוד כדתנן בערכין בפרק שור היתומים (דף כג:) מוסיף עוד דיבר ופודה את הנכסים הללו וכו' שאם הקדיש הלוה נכסיו שמוסיף המלוה דיבר על הלוואתו ופודה את הנכסים מפני מרגלית העין שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון וגובה חובו כך כתב רש"י זכרונו לברכה בפרק אף על פי [כתובות נט:]. אבל רבינו תם זכרונו לברכה חולק עליו שאפילו הקדש דמים מפקיע מידי שעבוד ואין כאן מקום להאריך: **חמץ.** ישראל שעשה חמצו אפותיקי לעובד כוכבים ועבר עליו בפסח אינו אסור חמץ מפקיע שעבוד העובד כוכבים ואסור בהנאה. והא דתנן בפרק כל שעה (פסחים ל:) עובד כוכבים שהלוה את ישראל על חמצו אחר הפסח מותר בהנאה מוקמינן לה התם כשהרשיו אצלו שמסרו אצלו במשכון: **ושחרור.** עשה עבדו אפותיקי ושחררו לוה משוחרר ומלוה גובה חובו ממקום אחר: **אי הכי.** דפקע שעבודא דבעל למה לי שמא יגרשנה מהשתא קדיש: **ועוד שמא יגרשנה קאמר.** מהשתא נמי קדיש דקונם מפקיע שעבודיה דבעל ולכשתמצא לומר דאלמוה רבנן לשעבודיה דבעל בעודה תחתיו דשויוהו כלוקח גמור ולא כמלוה אפ"ה יפר שמא יגרשנה והיינו דהתם פרק אע"פ[ג] פריק אלמוה רבנן לשעבודיה והכא לא אדכר ליה אלא ועוד שמא יגרשנה קאמר ודא ודא אחת היא. וא"ת ואי אלמוה רבנן לשעבודיה דבעל דלא ליחול השתא הדרא קושיין לדוכתה כיון דהשתא לא חייל לקמיה היכי חייל דהשתא מיהת לא מיגרשא וי"ל דכיון דמדינא חייל אי לאו דאלמוה רבנן לשעבודיה כי אלמוה הני מילי דכל היכא דקיימא קמיה לא ליחול אבל נתגרשה כאילו חייל מעיקרא דמי כיון דמדינא ראוי לחול: **מתני' נדרה אשתו וסבור שנדרה בתו.** שאמרו לו שבתו נדרה ומתוך כך הפר או קיים: **וסבור שנדרה בקרבן.** שאמרו לו שבתו נדרה ומתוך כך הפר או קיים: **הרי זה יחזור ויפר.** דהקמה או הפרה קמייתא כיון דבטעות הוי לא מהני ולא מידי והכי איתא בתוספתא (פ"ז ה"ו) בהדיא שאם הקיים בטעות יכול להפר דתניא התם נדרה אשתו וקיים לה וסבור בתו נדרה אשתו נדרה הרי זה יפר וכו': **גמ' למימרא דיניא אותה דוקא הוא.** דכיון דכתיב [במדבר ל] אותה משמע שיפר לשם אותה שנדרה ולא שיטעה באשה אחרת. וקשה לי כיון דמאותה מפיק לה מינה בהפרה דכתיב אותה אבל בהקמה מנלן הא דכתיבנא במתני' ואיתיה בתוספתא וכ"ת כיון דהקמה והפרה איתקיש וכדאמרי ליה רבנן לר' אליעזר בפירקין דלעיל (דף עה.) אמרו לו אישה יקימנו ואישה יפרנו [במדבר ל] את שבת לכלל הקם בת לכלל הפר ור' עקיבא נמי לקמן (דף פז:) מקיש הפרה להקמה מה הקמה ממנו אף הפרה ממנו וכיון דאית לן בהפרה דאותה דוקא כמאן דכתיב בהקמה דמי לא ניחא לי דאפילו למאן דמקיש לאו לכל מילי איתקוש אלא דוקא למילי דמשתמעי מהאי קרא גופיה דאישה יקימנו ואישה יפרנו דהא אמרינן לעיל [ט]חומר בהקם מבהפר קיים בלבו אינו מופר ואי לכל מילי איתקוש אמאי אלא ודאי אפילו למאן דמקיש לא איתקיש אלא במילי דהסוא קרא גופיה דלאו היקשא הוא אלא סמיכותא בעלמא דאישה יקימנו ואישה יפרנו וכיון שכן תיגא בהפרה דכתיב אותה הקמה מנלן ואפשר דלא דכתיב בהקמה כדכתיב [במדבר ל] כי החרים לה כאותה דמי ומשמע דוקא. ומכאן נראה לי להלכה דכי היכי דפשיטא לעיל [י]דבעל אינו מפר לשתי נשיו כאחת דאותה דוקא ה"נ אינו מקיים לשתי נשיו כאחת [דלה] דוקא וכמו שכתבתי למעלה (עג.) והא

אלא אמר רב אשי שאני קונמות דכי קדושת הגוף דמי וכדרבא [א]דאמר רבא [ב]הקדש חמץ [ג]ושחרור מפקיעין מידי שעבוד אי הכי למה לי שמא יגרשנה [ד] תני ועוד שמא יגרשנה: **מתני'** [ה]נדרה אשתו וסבור שנדרה בתו נדרה בתו וסבור שנדרה אשתו נדרה בנזיר וסבור שנדרה בקרבן נדרה בקרבן וסבור שנדרה בנזיר נדרה מתאנים וסבור שנדרה מן הענבים נדרה מן הענבים וסבור שנדרה מן התאנים הרי זה יחזור ויפר: **גמ'** למימרא דיניא אותה דוקא הוא והא

שוה אלף זוז והתם מפרש האי דיבר מאי עבידתיה גזירה שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון. וכי האי דאמרינן במסכת יבמות (דף סו:) הסיא איתתא דעיילא לגברא אינטלא דמיתא שכיב ובעיא למיזקליה בכתובתה אתו יתמי פרסוה אמיתנא אמר רב קייסי מיתנא ואיתסר בהנאה ולית ליה פדיון לעולם: **חמץ.** ישראל שלוה מן העובד כוכבים ועשה (לו) חמצו אפותיקי לעובד כוכבים והרי הוא ברשותו של ישראל והגיע ו' שעות אותו ישראל חייב עליו בבל יראה ובבל ימצא דאתי איסור חמץ ומפקע לשעבודא דעובד כוכבים מייהי וחייב לבערו: **וכן שחרור.** עשה עבדו אפותיקי ושחררו מפקיעו מיד שעבודו של זה. והא איתתא נמי מצא לאפקועי שעבודו של זה קודם שתתגרש: **אי הכי למה לי שמא יגרשנה.** דמוקמית למתניתין שמא יגרשנה אפי' לא רצה לגרשה ליקדשו מהשתא. ומשני אלמוה רבנן לשעבודא דבעל דלא אתי הקדש ומפקע לשעבודא מייהי: **מתני' נדרה אשתו וסבור שהיא בתו.** כששמע הנדר היה סבור שבתו היא נדרה והפר לשם בתו: **נדרה בקרבן.** לשום נדר: **בנזיר.** כגון דאמרה הריני נזירה: **הרי זה יחזור ויפר.** אפי' לאחר זמן: **גמ' למימרא.** דהאי דכתיב [במדבר ל] כי הניא אביה אותה דוקא אותה הוא דבעינא שיהא מפר לשם אותה הנודרת דוקא: והא

לקמיה היכי חייל דהשתא מיהת לא מיגרשא וי"ל דכיון דמדינא חייל אי לאו דאלמוה רבנן לשעבודיה כי אלמוה הני מילי דכל היכא דקיימא קמיה לא ליחול אבל נתגרשה כאילו חייל מעיקרא דמי כיון דמדינא ראוי לחול: **מתני' נדרה אשתו וסבור שנדרה בתו.** שאמרו לו שבתו נדרה ומתוך כך הפר או קיים: **וסבור שנדרה בקרבן.** שאמרו לו שבתו נדרה ומתוך כך הפר או קיים: **הרי זה יחזור ויפר.** דהקמה או הפרה קמייתא כיון דבטעות הוי לא מהני ולא מידי והכי איתא בתוספתא (פ"ז ה"ו) בהדיא שאם הקיים בטעות יכול להפר דתניא התם נדרה אשתו וקיים לה וסבור בתו נדרה אשתו נדרה הרי זה יפר וכו': **גמ' למימרא דיניא אותה דוקא הוא.** דכיון דכתיב [במדבר ל] אותה משמע שיפר לשם אותה שנדרה ולא שיטעה באשה אחרת. וקשה לי כיון דמאותה מפיק לה מינה בהפרה דכתיב אותה אבל בהקמה מנלן הא דכתיבנא במתני' ואיתיה בתוספתא וכ"ת כיון דהקמה והפרה איתקיש וכדאמרי ליה רבנן לר' אליעזר בפירקין דלעיל (דף עה.) אמרו לו אישה יקימנו ואישה יפרנו [במדבר ל] את שבת לכלל הקם בת לכלל הפר ור' עקיבא נמי לקמן (דף פז:) מקיש הפרה להקמה מה הקמה ממנו אף הפרה ממנו וכיון דאית לן בהפרה דאותה דוקא כמאן דכתיב בהקמה דמי לא ניחא לי דאפילו למאן דמקיש לאו לכל מילי איתקוש אלא דוקא למילי דמשתמעי מהאי קרא גופיה דאישה יקימנו ואישה יפרנו דהא אמרינן לעיל [ט]חומר בהקם מבהפר קיים בלבו אינו מופר ואי לכל מילי איתקוש אמאי אלא ודאי אפילו למאן דמקיש לא איתקיש אלא במילי דהסוא קרא גופיה דלאו היקשא הוא אלא סמיכותא בעלמא דאישה יקימנו ואישה יפרנו וכיון שכן תיגא בהפרה דכתיב אותה הקמה מנלן ואפשר דלא דכתיב בהקמה כדכתיב [במדבר ל] כי החרים לה כאותה דמי ומשמע דוקא. ומכאן נראה לי להלכה דכי היכי דפשיטא לעיל [י]דבעל אינו מפר לשתי נשיו כאחת דאותה דוקא ה"נ אינו מקיים לשתי נשיו כאחת [דלה] דוקא וכמו שכתבתי למעלה (עג.) והא

אלא אמר רב אשי. לעולם באומרת יקדשו ידי לעושיהם לכי מתגרשה כדתרילנא לעיל ודקאמרת כי אמרה הכי מי מהניא אין: **שאני קונמות.** היינו הקדש דכקדושת הגוף דמיא דלא סגי להו בפדיון כקדשי מזבח אין להם פדיון: **וכדרבא דאמר הקדש כו' מפקיעין מידי שעבוד.** ובהקדש דקדושת הגוף קמיירי שאם היה לו בהמה ועשאה אפותיקי לבעל חובו ואחר כך הקדיש אפי' בשתא חיילא עלה קדושת הגוף ואין לו לבעל חובו שום שעבוד עלה והיינו טעמא משום דהוי דבר הראוי למזבח דחייל עלה קדושת הגוף אבל אם היו לו נכסים אחרים ששעבדן לבעל חובו ואח"כ הקדישן לא פקע שיעבודיה דבעל חובו הואיל ואין בהן אלא קדושת בדק הבית דלאו קדושת הגוף הוא דאתי בעל חובו וגבי ליה מהקדש כדאמרינן במסכת ערכין (דף כג:) מוסיף עוד דיבר ופודה כל הנכסים האלו דבאותו דיבר יכול לפדות אפילו

אלא אמר רב אשי שאני קונמות דכי קדושת הגוף דמי. דכי קדושת הגוף דמי. כקדושת מזבח לפי שאין להם פדיון: **מפקיעין מידי שעבוד.** דבעל: הקדש. עשה שורו אפותיקי והקדישו אין ב"מ גובה הימנו ורבא אזיל לטעמיה דאמר בעל חוב מגבין ולהבא הוא גובה ועד זימניה בכשות אלה הוא ומלי מקדים ליה ופרש"י דהיינו דוקא קדושת הגוף אבל קדושת דמים אמרינן בערכין דמוסיף עליו דיבר ופודה כל הנכסים הללו ומפרש בערכין דמה"ת אינה לריכה פדיון אלא שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון: **חמץ.** עשה חמצו אפותיקי לעובד כוכבים ועבר עליו בפסח אסור דחמצו של ישראל הוא וכן עשה עבדו אפותיקי ושחררו: **למה לי שמא יגרשנה.** דשמא נמי קדיש: **אלומיה אלמוה רבנן לשעבודיה דבעל.** דעודה תחתיו דשויה כלוקח גמור ולא כמלוה ונראה לא שייך למיפרך מי איכא מידי דהשתא לא קדיש [ולקמיה] קדוש דקדושיה מיתלא ולא אי פקע שעבודו דבעל חיילא קדושה דעד השתא (לא) סבירא לן דקדושה אינו יכול להפקיע שום שעבוד הוי חשיב [למיפרך] כיון דלא קדשה השתא לא קדשה לקמיה אבל השתא דאמרי דמן הדין מפקעת אי לא דאלמוה אם כן לאחר שפקע יחול ההקדש: **נדרה אשתו וסבור שנדרה בתו.** והפר נדרה: בנזיר. שאמרה הרי עלי נזירות וסבור שנדרה בקרבן לגומר שאמרה דבר זה עלי לקרבן והפר הרי זה יחזור ויפר דכתיב יציא אותה ולא הפרה לטעות: **למימרא דאותה דוקא.** ולכך בעל לריך שידע נדר שנדרה:

אלא אמר רב אשי. לעולם באומרת יקדשו ידי לעושיהם לכי מתגרשה כדתרילנא לעיל ודקאמרת כי אמרה הכי מי מהניא אין: **שאני קונמות.** היינו הקדש דכקדושת הגוף דמיא דלא סגי להו בפדיון כקדשי מזבח אין להם פדיון: **וכדרבא דאמר הקדש כו' מפקיעין מידי שעבוד.** ובהקדש דקדושת הגוף קמיירי שאם היה לו בהמה ועשאה אפותיקי לבעל חובו ואחר כך הקדיש אפי' בשתא חיילא עלה קדושת הגוף ואין לו לבעל חובו שום שעבוד עלה והיינו טעמא משום דהוי דבר הראוי למזבח דחייל עלה קדושת הגוף אבל אם היו לו נכסים אחרים ששעבדן לבעל חובו ואח"כ הקדישן לא פקע שיעבודיה דבעל חובו הואיל ואין בהן אלא קדושת בדק הבית דלאו קדושת הגוף הוא דאתי בעל חובו וגבי ליה מהקדש כדאמרינן במסכת ערכין (דף כג:) מוסיף עוד דיבר ופודה כל הנכסים האלו דבאותו דיבר יכול לפדות אפילו שוה אלף זוז והתם מפרש האי דיבר מאי עבידתיה גזירה שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון. וכי האי דאמרינן במסכת יבמות (דף סו:) הסיא איתתא דעיילא לגברא אינטלא דמיתא שכיב ובעיא למיזקליה בכתובתה אתו יתמי פרסוה אמיתנא אמר רב קייסי מיתנא ואיתסר בהנאה ולית ליה פדיון לעולם: **חמץ.** ישראל שלוה מן העובד כוכבים ועשה (לו) חמצו אפותיקי לעובד כוכבים והרי הוא ברשותו של ישראל והגיע ו' שעות אותו ישראל חייב עליו בבל יראה ובבל ימצא דאתי איסור חמץ ומפקע לשעבודא דעובד כוכבים מייהי וחייב לבערו: **וכן שחרור.** עשה עבדו אפותיקי ושחררו מפקיעו מיד שעבודו של זה. והא איתתא נמי מצא לאפקועי שעבודו של זה קודם שתתגרש: **אי הכי למה לי שמא יגרשנה.** דמוקמית למתניתין שמא יגרשנה אפי' לא רצה לגרשה ליקדשו מהשתא. ומשני אלמוה רבנן לשעבודא דבעל דלא אתי הקדש ומפקע לשעבודא מייהי: **מתני' נדרה אשתו וסבור שהיא בתו.** כששמע הנדר היה סבור שבתו היא נדרה והפר לשם בתו: **נדרה בקרבן.** לשום נדר: **בנזיר.** כגון דאמרה הריני נזירה: **הרי זה יחזור ויפר.** אפי' לאחר זמן: **גמ' למימרא.** דהאי דכתיב [במדבר ל] כי הניא אביה אותה דוקא אותה הוא דבעינא שיהא מפר לשם אותה הנודרת דוקא: והא

הפקיע שעבוד העובד כוכבים וכן אם עשה עבדו אפותיקי ושחררו יצא לחירות ואינו חוזר ומשתעבד אם יטרפנו בעל חוב: **ליקדש מהשתא.** שעל ידי קונם פקע שעבוד הנעבד: **אלמוה רבנן לשעבודא דבעל.** בעודה תחתיו דשויוהו כלוקח ולא כמלוה ומתגלגל אלי ולקח הקונם עד אחר שנגרשה ולאחר היא עתה לחול אי לאו דאלמוה לשעבודיה דבעל הלכך לא שייך לאקשויי מי איכא מידי דהשתא לא קדוש ולבתר הכי קדוש: **מתני' הרי זה יפר.** דהפרה בטעות לא הוי הפרה עד שיכון להפר באשה שנדרה וגם ידע מה נדרה וגגמרא יליף לה מקרא: **גמ' למימרא דאותה דוקא.** דכתיב יציא אותה דמשמע (שביר) [ס"ל שמכיר] האשה הנודרת ומשמע נמי הא דכתיב והפר את נדרה שיכיר הנדר:

עין משפט נר מצוה

לח א מיי' פ"ז מהל' ערכין הלכה יד ופי"ח מהל' מלוה ולוה הלכה ו ז ופי"ב מהל' נדרים הלכה י סמג עשין לד וקלב טוש"ע מ"מ סי' קיז סעיף ז:

לט ב מיי' פ"ח מהל' עבדים הלכה טז ופי"ב מהל' נדרים הלכה י סמג עשין פז טוש"ע שם סעיף ו וטוש"ע י"ד סימן רסז סעיף סח:

מ ג מיי' פי"ב מהל' נדרים הלכה כא סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף לא:

תוספות

דקדושת הגוף נינהו. כקדושת מזבח לפי שאין להם פדיון: **מפקיעין מידי שעבוד.** דבעל: הקדש. עשה שורו אפותיקי והקדישו אין ב"מ גובה הימנו ורבא אזיל לטעמיה דאמר בעל חוב מגבין ולהבא הוא גובה ועד זימניה בכשות אלה הוא ומלי מקדים ליה ופרש"י דהיינו דוקא קדושת הגוף אבל קדושת דמים אמרינן בערכין דמוסיף עליו דיבר ופודה כל הנכסים הללו ומפרש בערכין דמה"ת אינה לריכה פדיון אלא שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון: **חמץ.** עשה חמצו אפותיקי לעובד כוכבים ועבר עליו בפסח אסור דחמצו של ישראל הוא וכן עשה עבדו אפותיקי ושחררו: **למה לי שמא יגרשנה.** דשמא נמי קדיש: **אלומיה אלמוה רבנן לשעבודיה דבעל.** בעודה תחתיו דשויה כלוקח גמור ולא כמלוה ונראה לא שייך למיפרך מי איכא מידי דהשתא לא קדיש [ולקמיה] קדוש דקדושיה מיתלא ולא אי פקע שעבודו דבעל חיילא קדושה דעד השתא (לא) סבירא לן דקדושה אינו יכול להפקיע שום שעבוד הוי חשיב [למיפרך] כיון דלא קדשה השתא לא קדשה לקמיה אבל השתא דאמרי דמן הדין מפקעת אי לא דאלמוה אם כן לאחר שפקע יחול ההקדש: **נדרה אשתו וסבור שנדרה בתו.** והפר נדרה: בנזיר. שאמרה הרי עלי נזירות וסבור שנדרה בקרבן לגומר שאמרה דבר זה עלי לקרבן והפר הרי זה יחזור ויפר דכתיב יציא אותה ולא הפרה לטעות: **למימרא דאותה דוקא.** ולכך בעל לריך שידע נדר שנדרה:

אלא אמר רב אשי. לעולם באומרת יקדשו ידי לעושיהם לכי מתגרשה כדתרילנא לעיל ודקאמרת כי אמרה הכי מי מהניא אין: **שאני קונמות.** היינו הקדש דכקדושת הגוף דמיא דלא סגי להו בפדיון כקדשי מזבח אין להם פדיון: **וכדרבא דאמר הקדש כו' מפקיעין מידי שעבוד.** ובהקדש דקדושת הגוף קמיירי שאם היה לו בהמה ועשאה אפותיקי לבעל חובו ואחר כך הקדיש אפי' בשתא חיילא עלה קדושת הגוף ואין לו לבעל חובו שום שעבוד עלה והיינו טעמא משום דהוי דבר הראוי למזבח דחייל עלה קדושת הגוף אבל אם היו לו נכסים אחרים ששעבדן לבעל חובו ואח"כ הקדישן לא פקע שיעבודיה דבעל חובו הואיל ואין בהן אלא קדושת בדק הבית דלאו קדושת הגוף הוא דאתי בעל חובו וגבי ליה מהקדש כדאמרינן במסכת ערכין (דף כג:) מוסיף עוד דיבר ופודה כל הנכסים האלו דבאותו דיבר יכול לפדות אפילו שוה אלף זוז והתם מפרש האי דיבר מאי עבידתיה גזירה שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון. וכי האי דאמרינן במסכת יבמות (דף סו:) הסיא איתתא דעיילא לגברא אינטלא דמיתא שכיב ובעיא למיזקליה בכתובתה אתו יתמי פרסוה אמיתנא אמר רב קייסי מיתנא ואיתסר בהנאה ולית ליה פדיון לעולם: **חמץ.** ישראל שלוה מן העובד כוכבים ועשה (לו) חמצו אפותיקי לעובד כוכבים והרי הוא ברשותו של ישראל והגיע ו' שעות אותו ישראל חייב עליו בבל יראה ובבל ימצא דאתי איסור חמץ ומפקע לשעבודא דעובד כוכבים מייהי וחייב לבערו: **וכן שחרור.** עשה עבדו אפותיקי ושחררו מפקיעו מיד שעבודו של זה. והא איתתא נמי מצא לאפקועי שעבודו של זה קודם שתתגרש: **אי הכי למה לי שמא יגרשנה.** דמוקמית למתניתין שמא יגרשנה אפי' לא רצה לגרשה ליקדשו מהשתא. ומשני אלמוה רבנן לשעבודא דבעל דלא אתי הקדש ומפקע לשעבודא מייהי: **מתני' נדרה אשתו וסבור שהיא בתו.** כששמע הנדר היה סבור שבתו היא נדרה והפר לשם בתו: **נדרה בקרבן.** לשום נדר: **בנזיר.** כגון דאמרה הריני נזירה: **הרי זה יחזור ויפר.** אפי' לאחר זמן: **גמ' למימרא.** דהאי דכתיב [במדבר ל] כי הניא אביה אותה דוקא אותה הוא דבעינא שיהא מפר לשם אותה הנודרת דוקא: והא

ג) יבמות מו. סו: כתובות נט: גיטין מ: ב"ק פט:, **ד)** [כתובות נט:],

הגהות הב"ח

(ה) גמ' יגרשנה (תני ועוד שמא יגרשנה) תפ"מ. וג"כ בפ' אע"פ גרסינן אלמוה רבנן לשעבודא דבעל כי היכי דלא תקדש מהשתא ומלשון הפי' נראה דהכי הוה גרים הכא:

גליון הש"ס

בר"ן ד"ה למימרא אמרינן לעיל חומר וכו'. דף עט ע"ב: **בא"ד** דכי היכי דפשיטא לעיל. דף עג ע"ב:

פירוש הרא"ש

שאני קונמות דבקדושת הגוף דמי. דכי היכי דקדושת הגוף אין לה פדיון כך קונמות אין להן פדיון להתירן למי שנאסרו עליו דלא אנוס איסוריהו לתפוס פדיונם כיון שלא נאסר כי אם על אדם אחד: **הקדש חמץ ושחרור מפקיעין מידי שעבוד.** אם עשה שורו אפותיקי והקדישו קדושת הגוף מפקיעו מידי שעבוד ובעל חוב יגבה חובו מנכסים אחרים דבא לטעמיה דאית ליה בפרק שני דפסחים (דף ל:) בעל חוב גובה מכאן ולהבא ובכשות הלוה הוא עד שיטרפנו בעל חוב הלכך אל ההקדש ולא פקע על ידי טריפה בעל חוב כי היכי דלא פקע על ידי פדייה ודוקא הקדישו קדושת הגוף אבל קדושת דמים פקע על ידי טריפה כי היכי דפקע על ידי פדייה ואף על פי שהיה בכשות הלוה עד שעת טריפה לא היה יכול להקדישו הקדושת דמים אלא עד זמן שתצא מרשותו מידי דהוה אשדה מקנה שמקדישה עד היובל ואז חוזרת לבעלים אלא מוסיף דיבר על הלוואתו ופודה שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון: **חמץ.** ישראל שעשה חמצו לעובד כוכבים אפותיקי אם לא יפדה אותו לזמן ידוע אחר הפסח שיהא של העובד כוכבים ועבר הזמן ולא פדאו אסור בהנאה כי בכשות ישראל היה עד זמן הפדייה ואיסור חמץ

ה) גיטין מ: וב"ק צ:). ממץ, נכרי שהלוה את ישראל על חמצו ולא הרשיו לעושיהם הואיל ומשתעבדא לבעל לאו כל כמינה (ראמ"ה בשמו). **דכי** קדושת הגוף דמי. כקדושת מזבח שאין לה פדיון, כך אין פדיון לקונם לאיות ימר למי שנאסר עליו, שהרי אינו הקדש נמור לתפוס פדיונו, אלא אסור על אדם אחד, וכיון דקדושת הגוף הוא מפקיע מידי שעבוד שהעובד כוכבים נעבד לבעל וחייל, ולקמן פריך ל"כ מאי איריא שמא יגרשנה מהשתא חייל (כתובות נט:). **הקדש חמץ ושחרור מפקיעין מיד שעבוד.** הקדש, כגון שעשה שורו לבעל חוב וחזר והקדישו מפקיע שעבוד המלוה וגובה חובו ממקום אחר וזה כשר לקרבן ואינו גזל, דלא הוה קני ליה אלא לגוביינא בעלמא, ודוקא קדושת הגוף אבל קדושת דמים לבדק הבית לא מפקיע שעבוד כדתנן בערכין בפרק שור היתומים (דף כג:) מוסיף עוד דיבר ופודה את הנכסים הללו וכו' שאם הקדיש הלוה נכסיו שמוסיף המלוה דיבר על הלוואתו ופודה את הנכסים מפני מרגלית העין שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון וגובה חובו כך כתב רש"י זכרונו לברכה בפרק אף על פי [כתובות נט:]. אבל רבינו תם זכרונו לברכה חולק עליו שאפילו הקדש דמים מפקיע מידי שעבוד ואין כאן מקום להאריך: **חמץ.** ישראל שעשה חמצו אפותיקי לעובד כוכבים ועבר עליו בפסח אסור חמץ מפקיע שעבוד העובד כוכבים ואסור בהנאה. והא דתנן בפרק כל שעה (פסחים ל:) עובד כוכבים שהלוה את ישראל על חמצו אחר הפסח מותר בהנאה מוקמינן לה התם כשהרשיו אצלו שמסרו אצלו במשכון: **ושחרור.** עשה עבדו אפותיקי ושחררו לוה משוחרר ומלוה גובה חובו ממקום אחר: **אי הכי.** דפקע שעבודא דבעל למה לי שמא יגרשנה מהשתא קדיש: **ועוד שמא יגרשנה קאמר.** מהשתא נמי קדיש דקונם מפקיע שעבודיה דבעל ולכשתמצא לומר דאלמוה רבנן לשעבודיה דבעל בעודה תחתיו דשויוהו כלוקח גמור ולא כמלוה אפ"ה יפר שמא יגרשנה והיינו דהתם פרק אע"פ[ג] פריק אלמוה רבנן לשעבודיה והכא לא אדכר ליה אלא ועוד שמא יגרשנה קאמר ודא ודא אחת היא. וא"ת ואי אלמוה רבנן לשעבודיה דבעל דלא ליחול השתא הדרא קושיין לדוכתה כיון דהשתא לא חייל לקמיה היכי חייל דהשתא מיהת לא מיגרשא וי"ל דכיון דמדינא חייל אי לאו דאלמוה רבנן לשעבודיה כי אלמוה הני מילי דכל היכא דקיימא קמיה לא ליחול אבל נתגרשה כאילו חייל מעיקרא דמי כיון דמדינא ראוי לחול: **מתני' נדרה אשתו וסבור שנדרה בתו.** שאמרו לו שבתו נדרה ומתוך כך הפר או קיים: **וסבור שנדרה בקרבן.** שאמרו לו שבתו נדרה ומתוך כך הפר או קיים: **הרי זה יחזור ויפר.** דהקמה או הפרה קמייתא כיון דבטעות הוי לא מהני ולא מידי והכי איתא בתוספתא (פ"ז ה"ו) בהדיא שאם הקיים בטעות יכול להפר דתניא התם נדרה אשתו וקיים לה וסבור בתו נדרה אשתו נדרה הרי זה יפר וכו': **גמ' למימרא דיניא אותה דוקא הוא.** דכיון דכתיב [במדבר ל] אותה משמע שיפר לשם אותה שנדרה ולא שיטעה באשה אחרת. וקשה לי כיון דמאותה מפיק לה מינה בהפרה דכתיב אותה אבל בהקמה מנלן הא דכתיבנא במתני' ואיתיה בתוספתא וכ"ת כיון דהקמה והפרה איתקיש וכדאמרי ליה רבנן לר' אליעזר בפירקין דלעיל (דף עה.) אמרו לו אישה יקימנו ואישה יפרנו [במדבר ל] את שבת לכלל הקם בת לכלל הפר ור' עקיבא נמי לקמן (דף פז:) מקיש הפרה להקמה מה הקמה ממנו אף הפרה ממנו וכיון דאית לן בהפרה דאותה דוקא כמאן דכתיב בהקמה דמי לא ניחא לי דאפילו למאן דמקיש לאו לכל מילי איתקוש אלא דוקא למילי דמשתמעי מהאי קרא גופיה דאישה יקימנו ואישה יפרנו דהא אמרינן לעיל [ט]חומר בהקם מבהפר קיים בלבו אינו מופר ואי לכל מילי איתקוש אמאי אלא ודאי אפילו למאן דמקיש לא איתקיש אלא במילי דהסוא קרא גופיה דלאו היקשא הוא אלא סמיכותא בעלמא דאישה יקימנו ואישה יפרנו וכיון שכן תיגא בהפרה דכתיב אותה הקמה מנלן ואפשר דלא דכתיב בהקמה כדכתיב [במדבר ל] כי החרים לה כאותה דמי ומשמע דוקא. ומכאן נראה לי להלכה דכי היכי דפשיטא לעיל [י]דבעל אינו מפר לשתי נשיו כאחת דאותה דוקא ה"נ אינו מקיים לשתי נשיו כאחת [דלה] דוקא וכמו שכתבתי למעלה (עג.) והא

מוסף רש"י

שאני קונמות. לעולם מתניתין דהכא מיירי דלא הקדיש דבר שבא לעולם, דאי אמרה יקדשו ידיש לעושיהם הואיל ומשתעבדא לבעל לאו כל כמינה (ראמ"ה בשמו). **דכי** קדושת הגוף דמי. כקדושת מזבח שאין לה פדיון, כך אין פדיון לקונם לאיות ימר למי שנאסר עליו, שהרי אינו הקדש נמור לתפוס פדיונו, אלא אסור על אדם אחד, וכיון דקדושת הגוף הוא מפקיע מידי שעבוד שהעובד כוכבים נעבד לבעל וחייל, ולקמן פריך ל"כ מאי איריא שמא יגרשנה מהשתא חייל (כתובות נט:). **הקדש חמץ ושחרור מפקיעין מיד שעבוד.** הקדש, כגון שעשה שורו לבעל חוב וחזר והקדישו מפקיע שעבוד המלוה וגובה חובו ממקום אחר וזה כשר לקרבן ואינו גזל, דלא הוה קני ליה אלא לגוביינא בעלמא, ודוקא קדושת הגוף אבל קדושת דמים לבדק הבית לא מפקיע שעבוד, כדתנן בערכין (כג:) מוסיף עוד דיבר ופודה את הנכסים הללו כו' (כתובות נט: וב"ב יבמות מז.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

והא גבי קרעים דכתיב על על. דמשמע שאם מתו לו שניים קרובים לו שלשה שחייב לקרוע על כל אחד בפני עצמו: **על שאול ועל יהונתן בנו ועל עם ה'.** דהיינו פרטא: **ותניא מת אביו וקרע ואח"כ נמצא שהוא בנו.** שמת ולא אביו יצא ידי קריעה דעל עלו לוקה. הכא נמי אותה לוקה: **לאן בספק לאן במפרש.** גבי קריעה שקרע סתם שלא על אביו ולא על בנו אבל במתניתין כגון שהפר בפירוש לשם בתו והלכך כיון דנמצא שאינו כך צריך לשם אשתו שנדרה: **והתניא לא יצא ידי קריעה. והתניא** בריית אהדדי: **והתניא.** דמסייע לרב אשי: **והלכתא תוך כדי דבור.** דהמחזר תוך כדי דבור כדבור דמי לכולהו מילי: **תוך ממגדף.** מבכר את השם: **ועובד עבודת כוכבים.** האומר לעבודת כוכבים אני אתה דאדבור לאחוליה מייב: **והמקדש.** אשה והמגרשה אע"פ שחזר בתוך כדי דבור אינה חוזרת: **מתני' אמרה קונם תאנים וענבים שאיני טועמת קיים לתאנים לתאנים כל הגדר קיים.** אף הענבים שאין יכול להפר שוב אפילו תענבים. קסבר גדר שהוקם מקצתו הוקם כולו ובגמרא[ג] מפרש יקימנו יקים ממנו: הפר דבור כדבור דמי חוץ [ח]ממגדף [ט]ועובד עבודת כוכבים [י]ומקדש [כ]ומגרש: **מתני'** אמרה קונם תאנים וענבים אלו שאני טועמת קיים לתאנים כולו קיים הפר לתאנים אינו מופר עד שיפר אף לענבים אמרה קונם תאנה שאני טועמת וענבה שאני טועמת הרי אלו שני נדרים: **גמ'** מני מתניתין רבי ישמעאל דתניא [2]אישה יקימנו ואישה יפרנו אמרה קונם תאנים וענבים אלו שאני טועמת קיים לתאנים כולו קיים הפר

והא גבי קרעים דכתיב על על וגו'. והוה לן למימר דעל דוקא שיקרע לשם המת ולא שיטעה בשאר ואפי' הכי תנא אמרו לו מת אביו וקרע ואחר כך נמצא בנו יצא ידי קריעה אלמא על לאו דוקא ה"נ לימא אותה לאו דוקא: **לא קשיא הא בספק הא במפרש.** הא דתניא אמרו לו מת אביו וקרע יצא לאו דוקא בשאמרו לו בפירוש מת אביו אלא בשאמרו לו (בפי') מת וסבור אביו ונמצא בנו והא יצא ידי קריעה אבל במפרש שאמרו לו מת אביו וקרע על בנו לא יצא דעל דוקא וכי קתני אמרו לו מת אביו לאו דוקא: **והתניא.** בניחותא דדוקא בספק יצא אבל במפרש לא יצא ומתני' דקתני ה"ז יחזור ויפר במפרש שאמרו לו בפירוש נדרה אשתו ונמצאת שהיא בתו דבכי האי ודאי לא מהניא הפרה: **רב אשי אמר כאן בתוך כדי דבור כאן לאחר כדי דבור.** דהמחזר תוך כדי דבור כדבר דמי לכולהו מילי: **תוך ממגדף.** מבכר את השם: **ועובד עבודת כוכבים.** האומר לעבודת כוכבים אני אתה דאדבור לאחוליה מייב: **והמקדש.** אשה והמגרשה אע"פ שחזר בתוך כדי דבור אינה חוזרת: **מתני' אמרה קונם תאנים וענבים שאיני טועמת קיים לתאנים לתאנים כל הגדר קיים.** אף הענבים שאין יכול להפר שוב אפילו תענבים. קסבר גדר שהוקם מקצתו הוקם כולו ובגמרא[ג] מפרש יקימנו יקים ממנו: הפר

[ח] ג"ב קכט: ע"ש, [ט] [ע"ב], [י] [ב"ב קכט:], [כ] [ע"ב], [ל] [ע"ב], [מ] [ע"ב], [נ] [ב"ב קכט:], [ס] [ע"ב], [ע] [ב"ב קכט:], [פ] [ב"ב קכט:], [צ] [ב"ב קכט:], [ק] [ב"ב קכט:], [ר] [ב"ב קכט:], [ש] [ב"ב קכט:], [ת] [ב"ב קכט:], [א"א] [ב"ב קכט:], [ב"ב] [ב"ב קכט:], [ג"ג] [ב"ב קכט:], [ד"ד] [ב"ב קכט:], [ה"ה] [ב"ב קכט:], [ו"ו] [ב"ב קכט:], [ז"ז] [ב"ב קכט:], [ח"ח] [ב"ב קכט:], [ט"ט] [ב"ב קכט:], [י"י] [ב"ב קכט:], [כ"כ] [ב"ב קכט:], [ל"ל] [ב"ב קכט:], [מ"מ] [ב"ב קכט:], [נ"נ] [ב"ב קכט:], [ס"ס] [ב"ב קכט:], [ע"ע] [ב"ב קכט:], [פ"פ] [ב"ב קכט:], [צ"צ] [ב"ב קכט:], [ק"ק] [ב"ב קכט:], [ר"ר] [ב"ב קכט:], [ש"ש] [ב"ב קכט:], [ת"

גמ' הפר לתאנים אינו מופר עד שיפר אף לענבים. אינו מופר כל הנדר כדאמרינן בהקמה דאם קיים מקצתו קיים כולו אי נמי אינו מופר כלל אפילו לתאנים וכמו שכתבתי במשנתנו: **מה יקימנו ממנו.** דמשמע דבמקצתו דהיינו ממנו הוקם כולו דיקימנו הכי משמע אף יפרנו נמי אע"ג דלא משמע הכי אפ"ה הא איתקוש: **אבל חכמים אומרים מקיש הקמה להפרה מה הפרה מה שהפר הפר** זו היא גירסת הספרים. ולפי זה הא דתנן הפר לתאנים אינו מופר כל הנדר קאמר אבל מה שהפר הופר דאי אינו מופר כלל מאי קאמרי רבנן מה הפרה מה שהפר הופר דמשמע דכ"ע מודו בהפרה ולא איצטריך להו לרבנן אלא לאקשויי הקמה להפרה דהא בהפרה גופה פליג תנא דמתניתין אלא ודאי לפי גרסא זו משמע דכולהו מודו מה שהפר הופר. אבל בתוספתא (פ"ז ה"ז) לא משמע הכי דתניא התם נדרה מן התאנים ומן הענבים הפר לתאנים ולא הפר לענבים וחשבה אסורה בין בתאנים בין בענבים אלמא אינו מופר כלל קאמר. לפיכך נראה גרסת קצת ספרים עיקר דגרסי הכי אבל חכמים אומרים מה הפרה מה שהפר לא הופר אף הקמה מה שקיים לא קיים וכן גרסת הרב רבינו משה בר נחמן ז"ל בהלכותיו: **אמר רבא ר"ש היא דאמר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד.** בפרק שבועת הפקדון היא דתנן התם (שבועות לו:) היו חמשה תובעין אותו ואמר שבועה שאין לך בידי ולא לך ולא לך חייב על כל אחד ואחד ר"ש אומר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד הכא נמי לא חשיבי ליה שני נדרים עד שתאמר שאני טוועמת לכל אחד ואחד אבל אם אמרה קונם שאני טוועמת לא תאנה ולא ענבה לר"ש נדר אחד הוי ולרבנן הוו להו שני נדרים וכבר כתבתי למעלה בפ' פותחין (דף סו. ד"ה ולענין) דקיי"ל כר"ש: **מתני' יודע אני שיש נדרים.** שמה שנדרה אשתי הוי נדר גמור אבל אני יודע שיש מפירין שהבעל מפר שום נדר לא על עינוי נפש ולא שבינו לביתה: **יפר.** לאחר מכן כשנודע לו שהבעל יכול להפר יפר תוך אותו יום שיודע לו דעד ההוא יומא לא קרינא ביה יום שמעו [במדבר ל:]: **יודע אני שיש מפירין.** שיש מקצת נדרים שהבעלים מפירין אותן: **אבל איני יודע שזה נדר.** שזה מאותן נדרים שהבעל מפר: **ר"מ אומר לא יפר.** איכא מ"ד דלא יפר כלל קאמר לא היום ולא אחר שהודיעוהו שהוא יכול להפר היום דלא מקרי יום שמעו שיהא מפר אלא כשהוא יודע שהוא יכול להפר ולאחר שהודיעוהו שהוא יכול להפר נמי לא יפר משום דידיעה קמייתא לגבי שלא יוכל להפר אחר מכאן יום שמעו מקרי וכבר עבר וחכ"א יפר ביום זה דסבירא להו דמקצת ידיעה ידיעה ככל ידיעה אבל כל שעבר יומו אוב אינו מפר דיומא קמא יום שמעו מקרי לענין שיכול להפר בו ולענין שאינו יכול להפר מכאן ולהבא. ואיכא מ"ד דכי אמר ר"מ לא יפר דוקא ביום שלאחריו קאמר אבל בו ביום מפר בידיעה זו דס"ל דכיון שהוא יודע שיש נדרים ויש מפירין ידיעה גמורה מקריא אע"פ שאינו יודע שזה נדר וחכמים אומרים יפר ביום שלאחריו דסבירא להו דכיון דביומא קמא לא הוה ידע שזה נדר לא מקריא ידיעה: **גמ' ורמינהו בלא ראות פרט לסומא.** (מי) שהרג את הנפש בשוגג אינו גולה דמדכתיב בלא ראות משמע דכאן הוא בלא ראות אבל במקום אחר יכול לראות: **רבי מאיר אומר לרבות את הסומא.** דכיון דאית ליה מקצת ידיעה שמרגיש הוא כשבא זה אצלו אע"פ שאין לו ידיעה גמורה שאינו רואהו אפ"ה הוי ככל ידיעה. ולפירושא קמא דפרישנא במתניתין הכי פריך מדר"מ אדר"מ ומדרבי יהודה אדרבי יהודה דהכא אמר ר"מ בלא ראות לרבות את הסומא אע"ג דלית ליה ידיעה שלימה דקסבר מקצת ידיעה ידיעה וכמתני' תני דאינו יכול להפר בידיעה זו בו ביום אלמא מקצת ידיעה לאו ככל ידיעה והכא אמר ר' יהודה בלא ראות פרט לסומא אלמא מקצת ידיעה לאו ככל ידיעה וכמתניתין אמרי רבנן דהיינו ר' יהודה דהוא בר פלוגתיה דר"מ יפר בו ביום באותה ידיעה אלמא ס"ל דמקצת ידיעה ככל ידיעה וישא דקתני דיפר ביום שלאחריו לא קשיא דסבירא לן דכל שאינו יודע שיש מפירין אפילו מקצת ידיעה לא הוי. ולפירושא בתרא דפרישנא במתניתין ר"מ דאמר לא יפר ביום שלאחריו קאמר ורבנן דפליגי עליה נמי ביום שלאחריו קאמרי משום דמקצת ידיעה לאו ככל ידיעה דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא אדרבא

הפר לתאנים אינו מופר עד שיפר אף לענבים דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר הרי הוא אומר אישה יקימנו ואישה יפרנו מה יקימנו ממנו אף יפרנו ממנו ורבי ישמעאל מי כתיב יפר ממנו ורבי עקיבא מקיש הפרה להקמה מה הקמה ממנו אף הפרה ממנו אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן זו דברי רבי ישמעאל ור' עקיבא אבל חכמים אומרים אמקיש הקמה להפרה מה הפרה מה שהפר הפר אף הקמה מה שקיים קיים: אמרה קונם תאנה: אמר רבא מתני' [ב]רבי שמעון היא דאמר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד: מתני' [ג]יודע אני שיש נדרים אבל איני יודע שיש מפירין יפר יודע אני שיש מפירין אבל איני יודע שזה נדר ר' מאיר אומר לא יפר וחכמים אומרים [ד]יפר: גמ' ורמינהו [ה]בלא ראות [ו]פרט לסומא דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר לרבות את הסומא אמר

עד שיאמר שבועה (ג) **של כל אחד ואחד.** דאמר שבועה לא לך שבועה לא לך דמייב על כל אחד ואחד קרבן: **מתני' יודע אני שיש נדרים.** שאדם יכול לנדור: **אבל איני יודע שיש מפירין.** שאום אדם בעולם יכול להפר נדר ואחר כן נודע לו שהפרה מועלת: **יפר לה.** לאחר זמן כשנודע שיכול להפר דכיון דלא היה יודע שיכול להפר מעיקרא לא קיימן ביה ביום שמעו אלא השתא באותו יום שנודע לו שיכול להפר לה: **יודע אני שיש מפירין.** שהפרה מועלת לנדר אבל איני יודע אם נדר זה נדר גמור הוא ונמנע ולא הפר בו ביום: **ר"מ אומר לא יפר.** לאחר זמן כשנודע לו שנדר הוא וצריך הפרה דהואיל והוא ידע בעיב הפרה ולא הפר פושע הוא (ד) מ"מ אי נדר הוא שפיר עביד דמפר אי לאו נדר הוא מאי איכפת ליה מאי דהפר ואיכא מקצת שמיעה ככל שמיעה: **וחכמים אומרים יפר.** הואיל ולא הודר הדבר ואע"ג דאיכא מקצת שמיעה אינה ככל שמיעה. חכמים דמתניתין היינו רבי יהודה: **גמ' ורמינהו בלא ראות פרט לסומא.** שהרג בשוגג שאינו גולה (ה) דאמר בלא ראות זה שהרגו לא ראהו דאילו ראהו לא היה הורגו מכלל דיש שפק בידו לראות ואינו רואה דאינו גולה (דאמר) [דסד"א] מקצת ידיעה לסומא באונסתא דליבא תליא דרוב סומין מציינים לקול הברה מהיכן היא יוצאה ואותה קצת ידיעה בכלל ידיעה היא דקרא לא מיירי אלא היכא דידע לאבריה דהוה התם אלא דלא מיכון למיקטליה

כדכתיב

הפר לתאנים אינו מופר. קסבר הפרה במקצת לאו שמה הפרה עד שיפר אף לענבים: **קונם תאנה זו שאיני טוועמת וענבה זו שאיני טוועמת הרי אלו שני נדרים.** הואיל וחילקה טעימה בינתים אם קיים לענבים לא קיים לתאנים וחייב עליהן שני לאוין (ה): **גמ' אף יפרנו ממנו.** ואם הפר למקצתו הפר כולו: ולר"ע רבי ישמעאל קמהדר גבי יפרנו מי כתיב יפר ממנו גבי הקמה איכא למדרש הכי דהא כתיב יקימנו לשון יקיים ממנו (ו) (דלא שויה רבנן למימר דהקמה עיקר): **זו דברי ר' ישמעאל ור"ע.** דתרוייהו מודו בהקמה אבל חכמים אומרים מקיש הקמה להפרה מה הפרה במקצת מה שהפר לא הופר דהא לא כתיב יפר ממנו אף הקמה מה שקיים לא קיים אע"ג דאיכא למידרש יקיים ממנו [דלא שויה רבנן למימר דהקמה עיקר]: **אמר רבא.** מתני' דקא משוי חילוק בין קונם תאנים וענבים שאני טוועמת להיכא דאמרה קונם תאנה שאני טוועמת וענבה שאני טוועמת לחייבה שני לאוין משום הלשון ר"ש היא דאמר (שבועות דף לו:) היכא דתבעוהו ה' בני אדם ואמר שבועה שאיני חייב לא לך ולא לך אם נשבע לשקר אינו חייב בהא שבועה אלא קרבן אחד: **עד שיאמר שבועה** (ג) **של כל אחד ואחד.** דאמר שבועה לא לך שבועה לא לך דמייב על כל אחד ואחד קרבן: **מתני' יודע אני שיש נדרים.** שאדם יכול לנדור: **אבל איני יודע שיש מפירין.** שאום אדם בעולם יכול להפר נדר ואחר כן נודע לו שהפרה מועלת: **יפר לה.** לאחר זמן כשנודע שיכול להפר דכיון דלא היה יודע שיכול להפר מעיקרא לא קיימן ביה ביום שמעו אלא השתא באותו יום שנודע לו שיכול להפר לה: **יודע אני שיש מפירין.** שהפרה מועלת לנדר אבל איני יודע אם נדר זה נדר גמור הוא ונמנע ולא הפר בו ביום: **ר"מ אומר לא יפר.** לאחר זמן כשנודע לו שנדר הוא וצריך הפרה דהואיל והוא ידע בעיב הפרה ולא הפר פושע הוא (ד) מ"מ אי נדר הוא שפיר עביד דמפר אי לאו נדר הוא מאי איכפת ליה מאי דהפר ואיכא מקצת שמיעה ככל שמיעה: **וחכמים אומרים יפר.** הואיל ולא הודר הדבר ואע"ג דאיכא מקצת שמיעה אינה ככל שמיעה. חכמים דמתניתין היינו רבי יהודה: **גמ' ורמינהו בלא ראות פרט לסומא.** שהרג בשוגג שאינו גולה (ג) דאמר בלא ראות זה שהרגו לא ראהו דאילו ראהו לא היה הורגו מכלל דיש שפק בידו לראות ואינו רואה דאינו גולה (דאמר) [דסד"א] מקצת ידיעה לסומא באונסתא דליבא תליא דרוב סומין מציינים לקול הברה מהיכן היא יוצאה ואותה קצת ידיעה בכלל ידיעה היא דקרא לא מיירי אלא היכא דידע לאבריה דהוה התם אלא דלא מיכון למיקטליה כדכתיב

מח א מיי' פי"ג מהל' נדרים הלכה י סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף ט:

מט ב ג מיי' פי"ב מהל' נדרים הלכה כ סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סימן רלד סעיף כא:

נ ד מיי' פ"ו מהל' רוצח ושמירת נפש הלכה יד:

תוספות

אבל חכ"א מקיש הקמה [להפרה]. דחכמים לא משמע להו למידרש יקימנו יקיים ממנו הלכך הקמה והפרה שוים: **רבי** שבעון היא. דתמר בפרק שבועת הפקדון (שבועות לו:) דלא הוי שבועה פרט לתתייב ממש מטעות עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד ובכאן נמי לא הוי שני נדרים אלא משום דאמר קונם לכל אחד ואחד: **יודע אני שיש נדרים אבל איני יודע שיש מפירין.** כלומר שיוכל בעל להפר ולאחר מיכן נודע לו שיוכל להפר] יפר ולא אמרינן הרי שמע זה כמה ימים דהא לא הוי שמיעה כיון שלא היה יודע שיכול להפר: **יודע אני שיש מפירין אבל איני יודע שזה נדר** גמור ר"מ **אומר לא יפר.** דלא קרינא ביה ביום שמעו הואיל והיה יודע שיש הפרה וחכמים אומרים יפר הואיל וטעה בנדר לא הוי שמיעה: **בלא ראות לרבות סומא.** אלמא ר"מ בתר סברת חזל ולא בתר ייסטא דקרא דמשמעותיה בבר רלאה ולא בסומא שלי אפשר לראות ואפילו הכי מרבה ליה לסוף סוף אין רואהו וגולה ואם כן בדישא דמתניתין נמי אמאי מפר נהי דאינו יודע שיש מפירין סוף סוף הרי שמע ולא הפר והרי שמע וחמרים קרינא ביה ומנמי התם מעניינה דקרא גבי רוצח כו'. **השתא** מפרש טעמא דרבי יהודה וטעמא דרבי מאיר:

פירוש הרא"ש

ר"ע מקיש הפרה להקמה. והפרה במקצת נמי הוא הפרה: **ורבנן** מקשו הקמה להפרה. כלומר יפרנו מגלה על יקימנו כי היכא דמיפרנו ליכא למידרש מינה הפרה במקצת מיקימנו נמי לא דרשינן הקמה במקצת דאורמיה דקרא למתב הכי: מתני' **יודע אני שיש נדרים בו'.** הך משנה פריסת לעיל בשלהי פ' (אלו נדרים) [ונעתה המתורסקן]: **גמ' ורמינהו בלא ראות פרט לסומא** חכמא. אלמא ר"מ בתר סברת חזל ולא בתר ייסטא דקרא דמשמעותא דקרא לא משמעא סומא דפשטיה דקרא משמע שהכה תמיהו בשביל שלא ראהו אבל ראה אחר ואפ"ה מרבה סומא דסוף סוף אין רואהו וא"כ דישא דמתני' נמי נהי שאינו יודע שיש מפירין ופשטיה דקרא משמע שהחרים לקיים אבל ידע שהיה יכול להפר מ"מ ניחל בתר סברא דסוף סוף שמע ולא הפר:

מסורת הש"ס

א) [נעיל סו. וש"נ], **ב)** נעיל עט., **ג)** מכות טו: [ב"ק פו:], **ד)** [נ"ב שייך לעמוד הקודם], **ה)** נ"ל מ"ט,

תורה אור השלם

1. אוֹ בְּכֹל אֲבֵן אֲשֶׁר יָמוּת בָּהּ בְּלֹא רְאוֹת וְיָפֹל עָלָיו וָיָמֹת וְהוּא לֹא אוֹיֵב לוֹ וְלֹא מְבַקֵּשׁ רָעָתוֹ:

במדבר לה כג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולר' עקיבא וכו' יקיים ממנו הס"ל ותמ"ל מס"ל זו דברי וכו' לא הופר כולו דהא לא כתיב יפר ממנו אף הקמה מה קשיים במקצת לא קיים כולו אע"ג דאיכא למידרש יקיים ממנו דלא שויה רבנן למימר דהקמה עיקר כנ"ל: **(ב)** ד"ה עד שיאמר שבועה לכל אחד כנ"ל ותיבת של נמחק: **(ג)** ד"ה ומינהו וכו' שאינו גולה והכי קאמר בלא ראות וכו' ספק בידו לראות פרט לסומא דאינו רואה לאינו גולה אלמא דאמרי' דאיכא מקצת ידיעה לסומא וכו' קצת ידיעה ככל ידיעה:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה אבל חכמים אומרים. אלמא וכו'. עיין בר"ן לעיל דף פב ע"ב ד"ה ור"מ אר"י:

מוסף רש"י

יודע אני שיש נדרים. הרי שמע בשאמר שנדרה ולא הפר לה ואמר לאחר מכאן יודע אני שיש נדר, שאם נודעת אסורה במה שנדרה, **אבל איני יודע שיש מפירין.** דאפשר במקצה לכך לא הפרתי לה, **יפר.** דכיון דלא הוה ידע שיש מפירין, מאי הוה ליה למעבד, נעשה כמי שלא שמע (לעיל עט.). **יפר.** ביום ששמע יפר, ומקצת ידיעה ככל ידיעה (ראש"ה בשמו). **אבל איני יודע שזה נדר.** משוב ולריך לבטלו, ר' מאיר אומר לא יפר. דכיון דידע דנדרה ויש מפירין, כשמיעה בעלמא דמי ואינני ליה למפר מעיקרא, **וחכמים אומרים יפר.** עכשיו, דכיון דלא ידע מתחלה דאפי' נדר לריך הפרה, כמי ששמע עכשיו דמי ולא לכתחילה (לעיל מט.). **בלא ראות.** משמע שהוא רואה במקום אחר וכאן היה בלא ראות (ב"ק פו:) דמשמע כאן לא ראה אבל רואה במקום אחר, **פרט לסומא.** שאינו רואה בשום מקום (מכות ט:).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

כדכתיב ואשר יבא את רעהו ביער דהוה ידע ליה (אבל) סומא אע"פ שלא ראהו אשה הוא על ידי שמיעה ידע שהוא לאשה ושמא דחייב גלות להכי איצטריך קרא בלא ראות פרט לסומא דאינו חייב גלות: ג) **רבי מאיר אומר בלא ראות לרבות את הסומא.** שגולה הא אינו רואה והיינו דאיצטריך קרא לרבויי מי שהוא בלא ראות (ד) בלא ראייה העין דלא אמר מקצת ידיעה בכלל ידיעה ושמא דהואיל ומקצת ידיעה לאו בכלל ידיעה לא יהא גולה להכי איצטריך לן ריבוא דקרא לחייבו גלות וקשיא דר"מ אדר"מ דבמתני' קאמר רבי מאיר מקצת ידיעה בכלל ידיעה ולא יפר והכא קאמר לה לא אמרינן מקצת ידיעה בכלל ידיעה: **אמר רבא לא קשיא הכא מעייניה דקרא.** גבי רוצח לאו במקצת ידיעה (ה) בכלל ידיעה פליגי אלא מדיוקא דקרא דדייק הכי: **רבי יהודה סבר כל דבר מיעל ליער הוא.** כל מי שיכול ליכנס ליער גולה ואפי' סומא במשמע ואתא בלא ראות דלא איצטריך דכי היכי דמתרבי מבלא ראות מתרבי נמי מיער והוי רבוי אחר רבוי ואין רבוי אחר רבוי אלא למעט ובלא ראות ממעט לסומא: **כל דבר מידע הוא.** כלומר כל שיש לו ידיעה כשזורק אבן להיכן נופלת וסומא לאו בר מידע הוא: **ואי אמרת בלא ראות פרט לסומא.** דאינו גולה הוי מיעוט אחר מיעוט מבלי דעת ובלא ראות ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות ואתא בלא ראות ומרבה סומא: **גמ' לא שנו.** דיכול ליתן לה אע"ג (ו) דהוא מודר הנאה ממנו אלא דאמר לה בענין זה אין לך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת לתוך פיך דכיון דאמר לה הכי לא קנה בעל ויכול ליהנות מהן דמשל אשתו הוא אוכל: **אבל אמר לה מה שתרצי עשי בהן.** אע"ג דאמר לה שאין לבעלך רשות בהן דמי כמי שקנה הבעל מיד האב **דיד אשה כיד בעלה** וכמי שנתן לאחרו דמי שהרי הרשה לה בהן לעשות מהם כל דבר ואסור הבעל בהן: **ושמואל [אומר אפילו] אמר לה מה שתרצי בו.** קסבר לא אמרינן יד אשה כיד בעלה: כמאן

אמר רבא הכא מעייניה דקרא והכא מעייניה דקרא ר' יהודה סבר גבי רוצח כתיב [1]ואשר יבא את רעהו ביער כל דבר מיעל ליער וסומא נמי בר מיעל ליער הוא ואי אמרת בלא ראות לרבות את הסומא מיער נפקא ליה אלא שמע מינה בלא ראות פרט לסומא רבי מאיר סבר כתיב בבלי דעת כל דבר מידע וסומא לאו בר מידע הוא ואי אמרת בלא ראות פרט לסומא מבלי דעת נפקא ליה אלא שמע מינה בלא ראות לרבות את הסומא: **מתני'** [א]המדיר הנאה [ב]מחתנו והוא רוצה לתת לבתו מעות אומר לה הרי המעות האלו נתונין לך במתנה ובלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת בפיך: **גמ'** אמר רב לא שנו אלא דאמר לה מה שאת נושאת ונותנת בפיך אבל אמר מה שתרצי עשי קנה יתהון בעל ושמואל אומר [ג]אפילו אמר מה שתרצי עשי לא קנה יתהון בעל מתקיף לה רבי זירא כמאן

מדרבה אתי שפיר דהכא והתם סבירא ליה דמקצת ידיעה לאו ככל ידיעה אבל דרבי מאיר מאיר קשיא דהא ברישא מודה ר"מ דיפר ביום שלאחריו אע"ג דאיכא מקצת ידיעה דהיינו שיודע שיש נדרים אלמא מקצת ידיעה לאו ככל ידיעה דמאי דאמר בסיפא לא יפר היינו משום דכיון שיודע שיש מפירין ידיעה גמורה משיבא ליה אבל היכא דליכא אלא מקצת ידיעה ברישא שיבא ליה כידיעה משיבא ליה והכא אמר לרבות את הסומא אלמא משיבא ליה מקצת ידיעה ככל ידיעה. וקשה לי מאי קושיא שאני הכא דקרא דייקי הכי וכי תימא הכי פריך נגמר מינה מ"כ מאי קא משני רבא הכא מעיניה דקרא וג"ל דסבירא לן דלאו מקרא דייקי הכי ר' יהודה ור"מ דקרא משמע הכי ומשמע הכי אלא מר אמר סבריה ומר אמר סבריה וכל חד מסמיך ליה אקרא באסמכתא בעלמא ומש"ה פריך מינה ומשני רבא דלאו דקרא"ד דבסברא בעלמא תלו אלא הכא מעיניה דקרא וליכא למימר נגמר מיניה דנדרים ורוצח לא שייכי כלל. ול"ג הכא מעיניה דקרא והכא מעיניה דקרא דליתיה בעיקר נסתי ולמאן דגרים ליה מעיקרא פרכינן נגמר מינה ומשני דהתם דייקי קראי הכי והכא דייקי איפכא: **הכא מעיניה דקרא.** לעולם ליתא ליה לרבי מאיר מקצת ידיעה ככל ידיעה ושאני הכא גבי סומא שהרג בשוגג דרבייה קרא בלא ראות פרט לסומא דמשמע שאינו רואה כאן אבל רואה במקום אחר: **וסומא לאו בר מידע הוא.** שאינו יכול לידע ולכוין מקום חבירו ממש ואי אמרת בלא ראות פרט לסומא מבלי דעת נפקא ליה הילכך הוה ליה מיעוט אחר מיעוט ואינו אלא לרבות. והך סוגיא מיתלפא התם בפרק ואלו הן הגולין [א]: **מתני' המודר הנאה מחבירו והוא רוצה לתת לו מעות נתנו.** הא דתני מעות משום דאי יהיב לה מזונות אין צריך לומר לה כלום לפי שאין לבעל זכייה בהן והיינו דתנן בפרק אין בין המודר (נעיל דף לח.) חן את אשתו ולא הצריכוהו לומר ובלבד שלא יהא לבעלך רשות בהן משום דכיון דאיהו זנה במקום הבעל ליתא ליה לבעל שום זכות באותן מזונות שהרי אפי' נתן לה הבעל מזונות הקטנין לה ומלמה והותירה אין לו לבעל באותו מותר כלום וכדאמר בפרק מי שאמר הריני זיר (זיר דף כד:) [ב]דקמלה מעיסתה כל שכן בשזנה אחר שאין לו לבעל שום זכות באותן המזונות הקטנין לה משום הכי תני והוא רוצה לתת לבתו מעות שיהו מצויין להוציא אותן בחפציה ובכי ה"ג יש לו לבעל זכות בהן וכדאיתא בפ' חזקת הבתים [ג] דאמרינן התם ילקח בהם קרקע והבעל אוכל פירות ונמצא זה נהנה מתמיו שהדירו הנאה לפיכך צריך שיאמר לה הרי המעות האלו נתונים לך במתנה ובלבד שלא יהא לבעלך רשות בהן אלא מה שאת נותנת לפיך. ודוקא דאמר לה הני תרי לישני אבל אמר אין לבעלך רשות בהן בלחוד לא מהני דמתני' רבי מאיר היא דאמר יד אשה כיד בעלה כדמוקי לה בגמרא. וכי תימא אם כן כי אמר לה נמי אלא מה שאת נותנת לפיך אמאי מהני היינו טעמא משום דכיון שאין אשה זוכה בנכסים כלל עד שתתן אותם לתוך פיה הרי באותה שעה אין הבעל יכול לזכות בהן ולפי זה דוקא כי אמר לה מה שאת נותנת לפיך אבל אי אמר לה אלא מה שאת מתכסה וכיוצא בו לא מהני וקני יתהון בעל. ואיכא מ"ד דהוא הדין בשיחדן לה לאיזה דבר שיהיה דלא קנה יתהון בעל כיון שאף לה לא הקנה לגמרי אלא לאותו דבר בלבד: **גמ' לא שנו אלא דאמר לה מה שאת נותנת לפיך.** כלומר כלישנא דמתני' דאמר לה תרצי על מנת שאין לבעלך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת לפיך בכי האי גוונא בלחוד הוא דלא קנה יתהון בעל משום שמה שתרצי עשי לא מהני

נא א מיי' פ"ז מהל' נדרים הלי"ז טוש"ע יו"ד סי' רכב סעיף ג:
נב ב מיי' שם ופ"ג מהל' זכיה ומתנה הלי"ד סמג לאוין רמב ועשין פב טוש"ע שם וטוש"ע אה"ע סי' פה סעי' יא:

תוספות

בבלי דעת. שאינו יודע שהאמר אלו סומא לאו בר מידע הוא שאינו יכול לראות אם מדיבו עמו אם לאו דאזיל רבי מאיר בתר משמעותיה דקרא כמו בממתינין דאמר לא קרינא כאן ביום שמעו והחרים הואיל וסבור שאינו יכול לספר: **ואי אמרת** בו'. אלא שמע מינה בלא ראות לרבות את הסומא דיעורא הוא לרבויי דולאי משמעותא לא משמע [הכי] ולפירוש זה לא גרסינן מה שיש במקצת פפרים והכא מעייניה דקרא ושמע מינה ר"ש דלא גרסינן: המדיר חתנו בו' נתונים לך במתנה. ופע"ג דנהנה הוא בדבר אין זה אלא גורם הנאה דתמן (לעיל ד' לח.) חן אשתו ובניו: **לא שנו אלא דאמר לה מה שאת נושאת ונותנת לתוך פיך.** דלא הוה המתנה שלה לכל דבר הילכך אם אמר לה ע"מ שאין לבעלך רשות בהם לא קנה הבעל אבל אמר לה מה שתלה עשי קני יתהון בעל וכי הדר אמר לה על מנת שאין לבעלך רשות בהם לא אמר (לה) כלום דיד אשה כיד בעלה דמיא שנתנם לה לעשות כל מה שתרצה קנאתם בעל אבל כי אמר לה מה שאת נושאת ונותנת לפיך דמתנה לא הוא גמורה לא אמרינן יד אשה כיד בעלה ופר"ת דהלכה כרב דגבי שמואל דהיינו באיסורי והלכה כרבי מאיר דרב קאי כוותיה אלרבי בפ"ק דקידושין (דף כג: ד"ה וכ"ל):

תורה אור השלם

1. וְאֲשֶׁר יָבֹא אֶת רֵעֵהוּ בַּיָּעַר לַחְטֹב עֵצִים וְנִדַּחָה יָדוֹ בַּגַּרְזֶן לִכְרֹת הָעֵץ וְנָשַׁל הַבַּרְזֶל מִן הָעֵץ וּמָצָא אֶת רֵעֵהוּ וָמֵת הוּא יָנוּס אֶל אַחַת הֶעָרִים הָאֵלֶּה וָחָי:

דברים יט ה

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה כ"מ וכו' לרבויי מי שהוא בלא ראות העין דלא אמר מקצת ידיעה לאו ככל ידיעה ומימא וכו' לאו ככל ידיעה לא יהא גולה וכו' מקצת ידיעה ככל ידיעה ולא יפר ובכל ידיעה כל"ל ומיעוט בלא ראות בעמקן וסל"ל: (ו) ד"ה אמר רבא וכו' ככל ידיעה פליגי אלא בדוקיא דקרא: (ז) ד"ה לא שנו וכו' אע"ג דהתנו מודר הנאה:

גליון הש"ם

בהר"ן ד"ה הנודר וכו' בדקמצה מעיסתה. ועיין בתוס' שם:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] בהר"ן ד"ה וסומא כו' והך סוגיא מיתלפא התם בפרק ואלו הן הגולין. ר"ב עי' ספר חמשה שיטות בתוספי רישב"א למכות ט' ע"ב ותבין כוונת הר"ן במ"ש הך סוגיא מהתמלפות היא:

פירוש הרא"ש

ומשני **הכא** מעייניה דקרא בו'. כלומר לעולם ר"מ אזיל בתר משמעותיה דקרא ואי לא כתיב אלא בלא ראות הוה ממעט סומא אלא מדיוקא דקרא תרי מיעוטי מרבה סומא הלכך גבי נדר נמי אזיל בתר משמעות דקרא וכיון שלא ידע שיש מפירין לא הוי קיום אבל קיפא כיון שידע שיש מפירין אע"פ שלא ידע שהוא נדר מכל מקום היה לו להפר ומה שכתוב בספרים והכא מעייניה דקרא רבי מאיר סבר ביום שמעו בו' גירסא שאינה ברורה היא: כתנו' המודר הנאה מחתנו בו'. הרי מעות הללו נתונים לך במתנה ואע"פ שתתנו נהנה מהן שזן לך את אשתו התנן לעיל חן את אשתו: ובלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן. הא לאו הכי אסור אע"פ שנותנן לאשתו ולעיל דתנן דנותן מתנה לאחר מותר המודר ליהנות ממנו שאני הכא שהבעל זוכה בפירות המתנה שנותנין לאשתו הוי כאילו נתן לבעל: גמ' **לא שנו אלא דאמר לה מה שאת נושאת ונותנת לפיך.** הרי פירש מה שאמר בתחלה המעות הללו נתונין לך במתנה דלא הוי מתנה לכל דבר אלא לגמה שפירש הילכך אמרי נמי מה שאמר ע"מ שאין לבעלך רשות בהן: **אבל אמר** לה מה שתרצי עשי. כיון דהוא מתנה לכל דבר קנה יתהון בעל ותו לא אמרי מה שאמר ע"מ שאין לבעלה רשות בהן:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות